

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2017/18:30

Fredagen den 13 april

§ 1 Utrikes frågor

Utrikesminister Margot Wallström

Åtterrappport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 19 mars 2018

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 16 april 2018

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar utrikesminister Margot Wallström med sina medarbetare välkommen till EU-nämnden. Först har vi åtterrappport från FAC den 19 mars. Den har varit utsänd. Finns det några frågor från nämnden eller något som utrikesministern önskar tillägga?

Anf. 2 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Nämnden har fått skriftlig rapportering. Det ägde också rum en informell lunch där Sydkoreas utrikesminister Kang Kyung-wha deltog. Där var förstås fokus på Nordkorea och säkerheten på koreanska halvön. Det var mycket uppskattat. Hon var väldigt uppriktig och svarade bra på alla frågor. Det var förstås en stor nyfikenhet på vad som händer.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Min tanke med frågorna som vi har tillsammans med utrikesministern i dag är att vi går igenom dagordningen för mötet i rådet för utrikes frågor. Sedan tar vi punkt 5 som ligger under rådet för allmänna frågor, GAC, som också ligger under utrikesministerns ansvar. Därefter har vi en fråga som kan bli föremål för B-punkt, nämligen Syrien, och den tar vi sist. Det är min tanke för upplägget.

Vi går vidare till punkt 4, Ryssland. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 4 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Den första dagordningspunkten handlar om Ryssland. Det är inte några förväntade rådsslutsatser. Det blir det första tillfället att diskutera Ryssland på två år på det strategiska sättet. Huvudfokus förväntas ligga på att uppdatera och återbekräfta de fem principerna för EU:s förhållande till Ryssland som vi kom överens om när vi senast diskuterade Ryssland i

mars 2016. Sedan kommer säkert också vad som skedde i Salisbury att prägla atmosfären och föranleda olika inlägg.

Vi tycker från regeringens sida att de fem principerna har utgjort ett effektivt och robust ramverk som EU:s medlemsstater har kunnat enas om. Vi vill att de ska återbekräftas utan försvagning i språket. Det är också viktigt för oss att framhålla den europeiska säkerhetsordningen och respekten för den.

Vår Rysslandspolitik har byggt på en långsiktig ansats med två spår med utgångspunkt i de fem principerna. Det handlar om en fasthet i kritiken mot Rysslands folkrättsbrott som kombineras med ett selektivt engagemang och dialog där vi tycker att det är eftersträvansvärt och fördelaktigt för båda parter. Vårt starka stöd till det ryska civilsamhället är ett exempel på det senare.

Det är också samma ansats som vi tycker att EU:s Rysslandspolitik ska ha. Det viktiga är att vi kan reagera på Rysslands negativa agerande här och nu genom till exempel sanktionerna men samtidigt ha en strategisk och långsiktig ansats. Det är i det perspektivet som sådant som folk-till-folk-kontakter och stöd till ryska civilsamhället kommer in. Vi är där den största aktören bland EU:s medlemsstater, kan jag påpeka, där det blir viktigt.

När det gäller EU:s förhållande till Ryssland är enigheten vår största tillgång. När vi tar ställning till olika idéer och förslag om hur EU kan agera gör vi det utifrån utgångspunkten och perspektivet att det ska gå att uppnå enighet. Det är då vi blir starka.

Anf. 5 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr ordförande! Det är verkligen vid rätt tidpunkt där nu Ryssland spelar en destruktiv roll på många ställen i världen. I svallvågorna efter Salisburyattacken och det som nu sker i Syrien är det extremt oroande. Det kommer säkert att prägla diskussionen och göra det ytterligare besvärligt.

Vi har talat om det många gånger i nämnden. Vi talade också med statsministern både inför och efter Europeiska rådet. Vi har nog i stort samma syn på detta. Det är en balansgång mellan att vara så tydlig och så fast som möjligt mot Ryssland och ändå försöka så långt det är möjligt att behålla enigheten.

Min fråga ställde jag också till statsministern efter Europeiska rådet. Den gäller vad Sverige kan göra i EU-kretsen för att söka ytterligare stöd. Det kan handla om ytterligare sanktioner eller att vara ytterligare tydlig för att visa Ryssland att deras uppträdande måste få konsekvenser, såväl politiska som ekonomiska.

Har utrikesministern några exempel på detta som hon kan delge i den här kretsen för att tillsammans med likasinnade försöka få fler att kanske ha samma sinne som vi har? Det är egentligen min stora fråga. Det är ett beteende som vi inte kan acceptera.

Vi vet också att det är stora intressen som står mot varandra. Det får effekt i hela vårt östra grannområde. Det får effekter på Balkan och i Mellanöstern. Därför måste vi vara noggranna och tydliga med att vi inte accepterar det destruktiva beteendet.

Anf. 6 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Det är en väldigt bra fråga. Först och främst kommer det säkert att bli en diskussion om Salisbury. Det kan vara så att britterna vill att man ska ta det ett steg till. Då kan det till exempel gälla att man förlänger sanktionsregimen så att man har det tolv månader i stället för sex månader med omprövning. Det är någonting som vi inte har någonting emot utan som vi stöder. Det kan i så fall vara ett bra alternativ.

Det andra är att man diskuterar att föra in MR-brott, brott mot mänskliga rättigheter, på något sätt i sanktionsregimerna. Det är sådant som måste diskuteras. Hur ska det i så fall utformas, och vad skulle det få för konsekvenser? Vi är öppna för en sådan diskussion och tycker att den kan vara viktig.

Dessutom har vi tagit initiativ till att den här veckan bjuda in ett antal länder till diskussion på tjänstemannanivå om hur man ska jobba med just de frågorna. Det har UD stått värd för. Det kan i och för sig Anna Karin Eneström säkert säga mer om. Men vi är absolut aktiva för att diskutera hur sanktionerna inte bara ska bli någonting som ligger där och som sedan inte följs upp ordentligt eller inte får full effekt. Vi ska tala om hur vi ser till att uppdatera och diskutera också eventuella framtida skärpningar.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till punkt 5, Västra Balkan.

Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Fokus för diskussionen kommer att vara på utvecklingen i regionen i stort, och vi ska förbereda det kommande toppmötet mellan EU och länderna i västra Balkan i Sofia den 17 maj. Inte heller här är det några rådsslutsatser förväntade.

Regeringen välkomnar diskussionen i FAC. Vi vet att utvecklingen på västra Balkan har en direkt inverkan på EU. Vi måste framför allt fortsätta att vara aktivt engagerade. Det ligger i EU:s egna säkerhetspolitiska och ekonomiska intresse att regionen är stabil och utvecklas i en positiv riktning.

För det krävs att vi anstränger oss lite med alltifrån politiska och diplomatiska kontakter till att EU som sådant agerar och att ha ett aktivt EU-engagemang. Det bidrar också till att motverka negativt inflytande från Ryssland och andra aktörer. Vi kan se att de har speciellt intresse för några länder just nu.

Vi vill understryka att Sofiatoppmötet ska bevara ett EU-perspektiv för samtliga länder på västra Balkan baserat på tydliga kriterier och egna meriter. Det är ett av de mest kraftfulla instrument vi har för att främja demokrati, stabilitet och välbefinnande på Västra Balkan.

Principen är att varje land ska avancera på egna meriter. Då måste också de länder som genomför reformer få avancera i sin EU-integration och få respons från EU så att de känner sig uppmuntrade. Här är full anslutning till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik centralt.

Europa står inför så många utmaningar som inte stannar vid några nationsgränser. Det handlar om organiserad brottslighet, migration, terrorism och radikaliserings. Det kräver gemensamma lösningar. Därför väl-

komnar vi ett utökat samarbete med regionen i enlighet med kommissionens strategi.

Regeringen vill också se ett fokus på stöd till civilsamhället och särskilt unga människor. Flera av dessa länder har en väldigt ung befolkning. Det är viktigt att ungdomar är med. Det kan man göra till exempel genom Erasmus plus, som anses vara ett värdefullt instrument för detta.

Anf. 9 PYRY NIEMI (S):

Herr ordförande! Tack, ministern, för föredragningen! Jag tar ordet nu för att jag var i Serbien i förra veckan. Vi hade en ganska lång studieresa där. En fråga som kom upp var Kosovo. Där var vi tydliga med att också serberna måste ta ett eget ansvar för att lösa den hanteringen.

Den andra frågan handlar om kapitlen 23 och 24, där bland annat rättsstatens principer ingår. Där fick vi ta del av många uppfattningar. Jag välkomnar det utrikesministern säger om att vi måste engagera oss ytterligare. Det handlar om antikorruptionen i speciellt Serbien och att framför allt människor ställs inför rätta. Den typen av korruption förekommer i alla led från politiskt håll ned till den minsta fifflaren.

För att utöka tilliten hos den serbiska befolkningen visavi det fortsatta EU-inträdet måste EU markera tydligt att det är oerhört väsentligt att man fortsätter att implementera en lagstiftning i Serbien som ställer förövare inför rätta.

Anf. 10 MARGARETA CEDERFELT (M):

Ordförande! Tack för föredragningen, utrikesministern! Situationen på västra Balkan är oroande. Det instämmer vi i. Vi instämmer också i EU-närmandet och att hålla kvar EU-linjen. Som vi ser det är det enda vägen framåt.

Det handlar om att återbekräfta västra Balkans EU-perspektiv också i förhållande till Ryssland som är aktivt mot ett stort antal länder i regionen och på olika sätt försöker splittra, sprida felaktiga rykten och helt enkelt agera destruktivt.

Här finns mycket som EU kan göra, precis som utrikesministern säger, med utbildning. Men det gäller också det Pyry Niemi säger om antikorrup-tionsarbete. Det är inte något som bara rör Serbien utan är angeläget för hela västra Balkan.

Jag tänker på de val som har varit under senare tid där korruptionen har spelat en stor roll för att valen inte alltid har kunnat genomföras i enlighet med demokratiska principer.

EU kan göra mycket här. Det är angeläget för hålla uppe befolkningens framtidstro.

Anf. 11 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

När det gäller Serbien öppnade man ju under förra året sex kapitel för förhandling. Man har öppnat totalt tolv kapitel för Serbiens del. Nu menar vi att för att man ska kunna gå vidare och öppna fler kapitel behöver serberna framför allt göra reformer när det gäller rättsstaten och rättsstatens principer, mediefrihet och antikorrup-tion. Sådant är ju en plåga. I många av dessa länder är det något som går djupt i samhället, och det förstör så mycket. Organiserad brottslighet är också något som de måste vidta åtgärder mot.

Som ni vet är också en lösning på Kosovofrågan ett krav för medlemskap. Vi vill inte så att säga importera eller ta över konflikter, utan de måste lösas. Det är problematiskt. Det har ju skett saker som påverkat relationen negativt på sistone, men inte så att det har fått ytterligare konsekvenser eller lett till någon uppföljning, tack och lov. Men detta påverkar inte bara dessa två länders EU-närmande, utan det påverkar hela regionen.

Där måste vi öka engagemanget för att de ska komma fram till normaliseringsavtal som är rättsligt bindande och för att EU ska fortsätta att engagera sig. Det kommer att krävas innan Serbien kan bli medlem.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<. Det handlar om att vi visar politiskt och ekonomiskt engagemang och att vi samarbetar med länderna på områden av gemensamt intresse, som det jag nämnde förut. Sedan jobbar vi också aktivt genom Stratcom för att motverka desinformation och för att sprida kunskap om resultaten av samarbetet med EU i de här länderna. Det finns ett särskilt team inom Stratcom som arbetar med länderna i den här regionen. Det är också viktigt>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det finns alltså en lista på konkreta samarbetsexempel som visar hur vi bör samarbeta. Detta tycker jag är jätteviktigt att lyfta fram, inte minst när det gäller att engagera ungdomar och hur vi ska se till att det blir konstruktiva projekt. Det blir också en belöning, någonting som motiverar länderna på västra Balkan att söka sig mot EU.

Anf. 12 FREDRIK MALM (L):

Ordförande! Det kom för några dagar sedan en rapport från European Council on Foreign Relations. De skriver ganska uttryckligt att bedömningen från Rysslands sida är att Europeiska unionens approach vad gäller västra Balkan inte är vare sig seriös eller systematisk. Det tolkas i Moskva som att man där har större möjligheter att agera för sina intressen i den här regionen. Det är väldigt oroväckande.

Jag tycker att det är viktigt att, precis som Moderaterna gjorde tidigare, poängtera hur viktigt det är att bekräfta EU-spåret för dessa länder, alltså att det finns en möjlighet till framtida medlemskap. År 2025 har nämnts som en möjlig tidpunkt. Man ska kanske inte låsa sig vid ett exakt datum, men det är viktigt att detta finns med. Finns det något mer man kan skriva på, kanske ekonomiska stimulanser eller ökat marknadstillträde?

Sedan är det viktigt att det inte bara handlar om Serbien. Montenegro blev ju medlem i Nato efter kuppörsöket. Men den stora destabiliserande faktorn just nu tycks vara Republika Srpska, där Ryssland också agerar mycket aktivt.

Finns det möjlighet för Sverige och EU-kretsen att agera för att på olika sätt, inte bara genom samarbeten och avtal utan också med ekonomiska stimulanser, knyta västra Balkan närmare EU?

Anf. 13 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Vi håller med om detta. Jag tycker att det är bra att vi har i stort sett samma inställning till detta. EU behöver öka sitt engagemang. Det ska vara tydligt att man återkommande kan ge stimulanser av olika slag, så att vi ser att man får ett utbyte av detta. Man ska se att de lever upp till

kriterierna, jobbar med reformer och att ansträngningarna ger någon sorts resultat.

Jag har haft många besök från västra Balkan på ministernivå, och jag har själv rest dit. Vi ser till att hålla uppe de politiska och diplomatiska kontakterna och jobbar med handel och utbyte och att vara mycket aktivare. Jag tror att det är detta som kommer att krävas.

Det är klart att de också vill se sådant som visumliberalisering och annan traditionell respons på att de gör rätt saker och lever upp till kriterierna.

Vi kommer att hävda detta. I debatten är vårt inlägg just i enlighet med de linjerna. Vi kommer att behöva göra detta, för Ryssland ligger på hårt. Där har nog ECFR rätt i att det har varit för svagt och otydligt att medlemskapsperspektivet finns där. Men det är alltså detta vi förespråkar.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Jag kan då konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till punkt 6, Iran.

Anf. 15 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Iran är på dagordningen igen, liksom vid förra FAC. Inte heller här blir det några rådsslutsatser, men det blir en bred diskussion mot bakgrund av att president Trump hotar att lämna den kärntekniska överenskommelsen med Iran den 12 maj. Här är återigen EU-enighet om den bredare hanteringen av Iranfrågorna av primär vikt för regeringen. Vi menar också att EU bör förbereda en strategi för det fall USA faktiskt lämnar JCPOA. Då måste vi ha en plan för det: Vad gör vi då?

Regeringen är angelägen om att det finns ett brett EU-engagemang med Iran, där regionala frågor, inklusive Irans roll i Syrien just nu, och MR är särskilt viktiga komponenter. Vi bör ställa krav och framföra tydliga budskap till Iran. Vi bör uppmana dem att avstå från provokativt agerande, inklusive missiltester och hot mot Israel och andra länder i regionen. Vi menar att de missiltester som Iran utfört också strider mot andan i FN:s säkerhetsråds resolutioner.

Några av EU:s medlemsstater har föreslagit nya listningar om iranska entiteter inom ramen för sanktionsregimen för Syrien. Det kommer också att diskuteras. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Vi eftersträvar ett tydligt rättssäkerhetsperspektiv och att hanteringen av sanktionslistningarna följer etablerade rutiner och processer. Vi tycker att det är bra att frågan går igenom och diskuteras vid FAC.

MR-situationen är, som ni vet, fortfarande mycket svår och problematisk. Egentligen ser vi inga tecken till förbättring. Vi tar löpande upp frågan om mänskliga rättigheter i våra politiska kontakter med Iran. Vi driver också de frågorna aktivt i EU och FN. Vi har till exempel varit drivande för tillsättandet av mandatet för FN:s specialrapportör för MR i Iran. I juni förra året publicerade vi en rapport om MR-situationen i Iran. Den belyser den mycket allvarliga situationen. Förhoppningen är att den kan användas av alla dem som arbetar för att säkra och stärka de mänskliga rättigheterna. Detta måste också EU stå tydligt för i kontakterna med i Iran framöver.

Anf. 16 KARIN ENSTRÖM (M):

Ordförande! Det går inte att nog understryka vikten av att ha en mycket tydlig linje från EU:s sida när det gäller att kritisera och att på olika sätt tydligt öka trycket när det gäller MR-situationen. Detta ska då ske samtidigt som EU fortsätter att argumentera för att det kärntekniska avtalet ska respekteras och fortsätta gälla. Här måste man kunna hålla två saker i huvudet samtidigt.

Vad kan då EU och Sverige göra för att på något sätt ändå försöka påverka USA? Vi inser svårigheten i detta. Presidenten själv har talat både länge och väl om detta och dessutom väldigt högljutt. Det blir förmodligen svårt för honom att backa från det. Det har snirkplats hit och dit, för de har ju en särskild konstruktion kopplad till kongressen. Men man måste ändå försöka undvika detta, för det måste ju vara bättre att hålla avtalet. Men vad kan EU göra för att försöka hålla kvar amerikanerna?

Dessutom vill jag understryka vikten av att EU förbereder sig om det nu går som presidenten har sagt. Han har ju varit väldigt tydlig med att han egentligen inte vill ha kvar avtalet. Vad ska i så fall ersätta det – ett annat och bättre avtal? Förändringarna ser inte ut att ha särskilt goda utsikter att lyckas. Det skulle vara väldigt intressant med en kommentar till detta och att få höra utrikesministerns bedömning.

Anf. 17 AMINEH KAKABAVEH (V):

Ordförande! Jag kan bara säga att jag instämmer med föregående talare. Karin Enström, det är jätteviktigt att omvärlden håller ihop mot diktaturregimen i Iran. Iran kommer på nytt att använda omvärldens bild av Iran i inrikespolitiken. Där säger man: Titta, de är inte ens eniga! Vi har olika fiender på olika håll. Så har man använt detta i 40 år.

Jag tycker att utrikesministerns inlägg var mycket starkare än det man ser här i texten. Jag blir orolig när det står att vi är ”bekymrade” över MR-situationen i Iran. Det krävs mycket mer än att bara vara bekymrad här. Vi har faktiskt en svensk medborgare, en forskare, som sitter i fängelse i Iran och har fått dödsstraff. Vi har fallet med den kurdiske killen Ramin, som Iran planerar att avrätta. Hans mamma och pappa är yngre än jag. De har hotat med att bränna sig i den kurdiska staden Sanandaj.

Jag håller på att skriva till dig, Margot Wallström, om detta och vad man kan göra för att påverka Iran i de här fallen. Det är ju inte bara några enskilda case det rör sig om.

Vi måste också poängtera kvinnornas situation. Jag vet inte om ni hörde på Sveriges Radio i dag, där det berättades att man får sitta i fängelse om man kastar ifrån sig sin slöja. Två kvinnor har blivit dömda att betala 110 miljoner dollar var i böter för att de har gjort detta, och några har fått ett par års fängelse.

Även om man kan säga att själva tyget ju är ingenting är det faktiskt inte så enkelt. Precis som advokaten sa i svensk radio: Har man kunnat påverka sin egen kropp kan man också påverka att lagen ska ändras. I lagen är kvinnan bara en halv människa när det gäller arvsrätt, vittnesrätt, rätten att till exempel resa och i rätten att få vårdnaden om barn.

Sverige har genom till exempel sina handelsavtal goda möjligheter att påverka Iran. Precis som Karin sa kan man ha olika bollar i luften samtidigt. Man kan ställa krav på Iran om många saker – en är kärnvapenteknik och en annan är MR-situationen.

Dessutom ska ju Sverige ta emot en handelsdelegation i maj. Kommer de hit måste man ställa motkrav och säga att vi inte vill att ni ska göra dessa saker mot kvinnor, kurder, azerier, georgier, bahaier, judar eller kristna. Det är så många folkgrupper som är utsatta i Iran.

När det gäller MR-situationen måste man ibland specificera kvinnornas situation. Det handlar ju om hälften av befolkningen. Detta skulle jag vilja säga som ett medskick.

Anf. 18 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det är många frågor som gör Iran intressant. Det handlar om Irans roll regionalt, inte minst i Syrien nu. Det handlar om kärnavtalet, MR-frågorna och sanktionsregimen som redan finns.

Det finns ju två parallella sanktionsregimer mot Iran, dels om kärnteknik och dels om mänskliga rättigheter. Sanktionsregimen om kärnteknik ses över var tolfte månad, alltid under våren. Sedan finns sanktionsregimen om mänskliga rättigheter. Den är det aktuellt att titta på igen nu, och det är viktigt att den finns. Där är det frysningar av tillgångar och ekonomiska resurser, och det är reserestriktioner. Samtidigt vill vi förstås behålla kärnavtalet eftersom det är viktigt att begränsa möjligheterna att skaffa sig kärnvapen i det här läget.

Karin Enströms fråga var hur vi påverkar USA.>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<. Vi gör vårt bästa för att försöka påverka USA. Vi gör det genom våra uttalanden och genom att EU uttalar sig. I alla våra kontakter med amerikanerna påpekar vi det här. Det sker förstås också kontakter på högsta nivå där det här betonas tydligt.

När det gäller MR måste vi fortsätta vara tuffa. Jag har personligen talat med min kollega, inte minst om de konsulära fallen, och varit tydlig om vad vi tycker och vad EU tycker och hur vi menar att de måste agera.>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<. Vår MR-rapport är ett viktigt dokument, och Sverige är ett av få länder som gör den här typen av sammanställning av exakt hur det ser ut i Iran. Det kommer vi att fortsätta med.

Vi menar att det viktiga nu när vi ska diskutera i FAC är att vi i EU håller ihop om kärnavtalet, att vi är tydliga med MR-spåret och fortsätter att hävda det och att vi ser över sanktionerna. Det budskap vi har är att det kommer att drabba Iran om man inte lever upp till MR.

Anf. 19 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Tack, utrikesministern, för redovisningen! Först vill jag säga att jag instämmer i vad både Karin Enström och Amineh Kakabaveh har sagt tidigare.

Min huvudfråga är vad Sverige kan göra för att parter inte ska frånträda ingångna avtal – vilket jag tycker börjar bli ett mönster – och vad regeringens funderingar är över konsekvenser för parter som frånträder avtal. Rimligen bör det få någon konsekvens, till exempel en sanktion, att frånträda ett ingånget avtal.

Anf. 20 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Tack, utrikesministern, för informationen! Jag vill börja med att säga att jag delar regeringens uppfattning i den här frågan – att

man ska vara bestämd i agerandet gentemot Iran när det gäller den kärntekniska utvecklingen och bevaka frågorna om mänskliga rättigheter.

Tänkarna på att framställa kärnvapen via den tekniken är ett hot inte endast mot Israel. Jag tror att det är många arabiska länder och andra länder runt om som är oroliga över en sådan utveckling.

Som det ser ut i FN:s säkerhetsråd nu när USA försöker dra sig ur överenskommelsen eller gruppen kommer vi att få en situation där USA kör en egen linje och EU har egna sanktioner mot och påtryckningar på Iran samtidigt som Ryssland har egna intressen i regionen och en viss relation till Iran.

Min fråga gäller hur utrikesministern ser på ryssarnas påverkan eftersom de inte är med i gruppen där vi trycker på Iran med sanktioner och försöker stoppa utvecklingen av kärnteknik som jag nämnde. Tror ni att Ryssland skulle bidra mer till att exempelvis Iran så småningom framställer kärnvapen? Det är en fråga som jag tycker är intressant i och med att det finns en tredje part i detta som kan fortsätta ha handel och andra relationer med denna nation som vi försöker begränsa på olika sätt.

Anf. 21 AMINEH KAKABAVEH (V):

Tack, Margot Wallström, för att du vill lyfta upp de här frågorna och påverka för mänskliga rättigheter i de här fallen, särskilt när det gäller Ahmadreza Djalali!

Jag ingick i en delegation som för två veckor som överlämnade över 200 000 signaturer. KI, Kungliga Vetenskapsakademien och Amnesty ingick, liksom Birgitta Ohlsson. Hon kunde dock inte följa med till ambassaden. Vi behandlades väldigt illa. Polisen kom – de ringde alltså till svensk polis. Förstår ni? Det här ser vi på marken. Då sa jag på persiska: Vi är inte brottslingar; vi är här för att lämna ett brev. De öppnade inte ens dörren. Så svarade Iran här på vår egen mark.

Utrikesministern har allt stöd. Regeringen har stöd från minst tre andra europeiska länder, för signaturerna var inte bara från Sverige utan också från Italien och andra europeiska länder. Det finns många att diskutera med om Irans situation och mänskliga rättigheter.

Jag instämmer i det Robert Halef lyfte fram när det gäller Irans roll i regionen. Självklart vill Putin göra allt för att både Iran och Turkiet ska vara på hans sida och att Turkiet ska distansera sig mindre och mindre. Så är det redan i fråga om Turkiet, men Iran har en viktig roll – en hemsk roll, måste jag säga – i regionen och kommer att strunta totalt i vad EU och andra länder säger. Då är det viktigt att behålla punktsanktionerna.

Jag var en av dem som diskuterade att det är många enskilda militärer som har ansvar för militär och annan utveckling. De som stöder regimen ska absolut inte få stöd av Europa. Därför är det viktigt att man noggrant väljer vilka man ska sanktionera mot – vilka grupper och företag och så vidare.

Slutligen och återigen: Om Irans handelsdelegation kommer eller Sverige skickar en måste vi kunna säga att vi stöder Iran för att vi vill ha tillbaka någonting av det. Inte minst kvinnors och minoriteters rättigheter vill vi förändra till det bättre. Jag tror att vi måste ställa krav. De ställer krav på oss här i Stockholm. De skickar polis på fyra organisationer som står utanför. Det här är sant, det skrev till och med TT och andra, bara så att ni vet hur vi blir behandlade av dem.

Anf. 22 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det här kan bli en diskussion som räcker långt eftersom vi har alla dessa aspekter på Irans roll, både i regionen och på alla möjliga sätt.

För att svara på frågan hur man åstadkommer en förändring och ett tryck på länder som hotar med att lämna ett avtal eller bryter mot ett avtal skulle jag säga att just nu är det politiska påtryckningar på USA. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Det är politik på allra högsta nivå just nu, så man måste jobba gentemot Washington.

När vi diskuterar kärnavtalet är det klart att det också har påverkan på om man ska åstadkomma någonting när det gäller Nordkorea, för hur ska vi annars få ett avtal med Nordkorea? Det amerikanska beteendet är motsägelsefullt, och det måste påtalas.

Vad mycket av detta gäller just nu är handlingslinjerna, kan man säga. Där är det tydligt att vi måste behålla enigheten och fortsätta trycka på för att behålla kärnavtalet och när det gäller MR. Att vi är beredda till fler listningar och att använda sanktionsregimen och ekonomiska konsekvenser av Irans handlande är väldigt viktigt.

När det gäller Robert Halefs fråga om en relation med Ryssland tror jag inte att det ligger i Irans intresse. Men just nu är Ryssland och Iran på samma sida i Syrien. Det är ett svårt läge. Vi kanske kan återkomma till detta när det gäller Syrien.

Jag upplever att vi tack och lov har samma hållning när det gäller både kärnavtalet och att vi ska vara strikta när det gäller MR och fortsätta påverka.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Externa finansieringsinstrument i framtiden.

Anf. 24 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Kommissionens förslag om nästa fleråriga budgettram presenteras den 2 maj. Under juni månad kommer förordningsförslag för de externa instrumenten att presenteras. På FAC-mötet kommer medlemsstaterna att ges möjlighet att ge övergripande kommentarer inför presentationen av nästa generations externa finansiella instrument.

Givet dagordningen i övrigt och att den här punkten ligger sist på dagen är det ingen som förutser någon omfattande diskussion – om den ens hinns med, ska jag säga. Det lät inte riktigt så. Inga slutsatser kommer heller att antas. Rådet kommer att återkomma till denna fråga när förordningsförslagen finns på bordet.

Det man kan säga allmänt är att regeringen tycker att EU:s externa instrument inom ramen för en restriktiv total utgiftsnivå ska syfta till att utveckla EU:s roll som trovärdig global aktör.

Jag betvivlar att den här punkten kommer att hinnas med, ska jag säga helt uppriktigt. Det är läget.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Övriga frågor. Finns det något där?

Anf. 26 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Vi har fått information om att Syrien blir en diskussionspunkt vid FAC. Det är inte formellt bekräftat ännu, och det är lite oklart när det blir. Vi föreställer oss att Federica Mogherini när hon gör sin inledning inte kan undgå att kommentera det som pågår just nu när det gäller Syrien.

Det här välkomnar vi förstås, givet det allvarliga läge som råder just nu. Här är det otroligt viktigt att hävda folkkräkten och att EU har ett engagemang för humanitära insatser och en strävan att finna en politisk lösning. Vi menar också att EU ska stödja insatser för ansvarsutkrävande och vara tydligt när det gäller regimens ansvar.

Det finns överenskomna rådsslutsatser om Syrien, men de kan komma att behöva öppnas på FAC. I så fall måste vi återkomma med hanteringen av det gentemot er. Vi har verkat för en stark text där vi lägger ansvar på regimen och dess allierade. Vi har framhållit den humanitära situationen, att det är viktigt att hitta en politisk lösning på konflikten, oro över situationen i Afrin, insatser för kvinnors deltagande, respekten för internationell humanitär lag, vikten av ansvarsutkrävande och att vi behöver en attribueringsmekanism för kemvapen användning.

Det är dessutom en Brysselkonferens den 24. Konferensen ska ha ett humanitärt fokus. Det är lätt att förlora sig i det som just nu är militärtaktiska överväganden, där känslan är att man ska gå in med vapenmakt. Det är lätt att glömma bort det syriska folkets lidanden. Nu är det åttonde året som detta pågår, och vi får inte tappa fokus på vilka det egentligen handlar om. Det tycker vi är viktigt.

Det händer ju saker hela tiden också i säkerhetsrådet. Det var möten i går, och det kommer att hållas ett möte i eftermiddag svensk tid. Det är Ryssland som har begärt detta möte. Vi har från svensk sida försökt att lägga in förslag, resolutionstexter och annat. Vi har försökt att verka på ett konstruktivt sätt. Det har varit svårt, eftersom förberedelserna för den militära insatsen har gått så långt att det kan vara svårt att få dem att backa från detta.

Vi menar att man borde konstatera vilka det är som ligger bakom kemvapen användningen och kunna utkräva ansvar för det. Man borde också arbeta med att få Syrien att slutgiltigt eliminera alla kemvapen och med att få en ordning för detta och försöka att hitta en fredlig väg framåt.
>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

De olika partigrupperna har möjlighet att respondera på detta. Det är möjligt att det blir en diskussion i denna fråga, och då behöver regeringen stöd för en inriktning. Men det är också så att det finns ett förslag på utkast till slutsatser, och för att kunna anta dem behöver regeringen stöd för en ståndpunkt.

Om det inte blir sådana förändringar att regeringen bedömer att det krävs avvikelser från de beslut som vi fattar i dag behöver regeringen inte återkomma. Men om det blir förändringar behöver regeringen återkomma.

Om vi landar i det kanske vi ger stöd eller majoritet för regeringens ståndpunkt och redovisade inriktning här i dag.

Anf. 28 KARIN ENSTRÖM (M):

Ordförande! Det är bra att diskussionen kommer upp, men det är ju otroligt tragiskt och sorgligt att när man har nått så långt i processen att kasta Syrien in i en ännu mer oviss utveckling. Det är svårt att se att detta skulle lösa problemet eller göra saker särskilt mycket bättre.

EU kan verka som en stabiliserande kraft eller vara tydligt med vilket problem det egentligen är som vi ser här. Det kan gälla alltifrån att få stopp på lidandet och att utkräva ansvar till att se vad vi kan hjälpa till med. Detta blir en process inte minst i säkerhetsrådet, där Ryssland nu för tolfte gången har lagt in sitt veto. Nu säger Ryssland att man vill ha en ny diskussion, och det går att fundera över om denna diskussion kan leda till någonting positivt.

Vi har hört att både Frankrike och Storbritannien är inblandade i diskussionerna om eventuella militära insatser. Vilken är utrikesministerns bedömning av detta? Är det nära förestående, och vilka argument använder i så fall Frankrike och Storbritannien?

Slutsatserna som de ser ut nu ser vi som bra. Vi stöder dem.

Anf. 29 MARKUS WIECHEL (SD):

Detta är som sagt en mycket komplicerad konflikt med många olika stridande parter och olika grupper. Flera av dem är dessutom väldigt brutala.

Jag ser vissa brister i denna text, inte minst att det inte finns ett tydligt fördömande av Turkiets agerande i Syrien när landet bryter mot internationell rätt. Det är extra allvarligt att man uttrycker ett tydligt stöd för den så kallade syriska interimregeringen, som verkar från territorium som är ockuperat av Turkiet. Det är alltså turkstödda grupper som i dag attackerar kurderna i Afrin och Manbij.

Om man ska vara konsekvent kan man inte både fördöma de folkrättsbrott som begås i Syrien och stödja denna grupp. Det finns flera olika problem om man nu ska vara konsekvent och tydlig. Den text som finns här kan inte Sverigedemokraterna stödja, just på grund av att man måste vara konsekvent och tydlig. Då ska man fördöma alla folkrättsbrott, oavsett vilka grupper som begår dem och oavsett om Turkiet råkar vara involverat i en av dem.

Anf. 30 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Tack, Karin Enström, för stödet!

Jag kan säga i marginalen att vi tänker bjuda in partierna till diskussioner om Syrien. Vi ska informera er om vad som händer.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

I sådana här texter handlar det alltid om att få enighet och förhandla om skrivningar på ett sådant sätt att vi får uppbackning för det vi vill ha.

I fråga om vad som står om Turkiet är det framför allt Afrin som vi har velat nämna.

Anf. 31 FREDRIK MALM (L):

Vi önskar betydligt starkare skrivningar vad gäller Turkiet. Det rör slutet av punkt 3. Den sista meningen lyder: The EU voices strong concerns about reports of social and demographic engineering in areas throughout Syria.

Afrin bör nämnas, till att börja med, och det bör klargöras att detta är ett krigsbrott eller ett brott mot internationell rätt. Det är ju en etnisk rensning vi talar om här. Sverige bör trycka på för att skrivningarna ska vara tydligare. Afrin bör nämnas, och det bör uttryckas att det är brottsliga handlingar som begås där.

Anf. 32 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Ordförande! Detta är ju överenskommet – dessa rådsslutsatser har förhandlats.

Anf. 33 ORDFÖRANDE:

Precis – om rådsslutsatserna har beslutats är det vad som gäller.

Anf. 34 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Om man vill betona detta muntligt är det förstås någonting som vi kan göra från svensk sida. Vi kan påpeka hur viktigt detta är och att det är en debatt. Men Afrin nämns under punkt 4.

Anf. 35 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Jag har också läst detta dokument. Det är redan överenskommet, men jag tycker att vi i de framtida diskussionerna ska ta med oss och lära oss av misstagen som gjordes i Irak efter att Saddam förlorade makten, så att resultatet av det nya Syrien inte blir en sekteristiskt styrd nation. Detta är fallet i Irak. Där har man kommit överens om att presidenten ska vara kurd, premiärministern shia och talmannen sunni. Det är ingen hållbar lösning.

Målet med Syrien måste vara en politisk lösning och en demokratisk utveckling där alla människor blir jämlika. Målet måste vara en rättsstat där alla blir lika behandlade och där det råder åsiktsfrihet och allt vad demokrati innefattar.

I dessa rader står det att man stöder lokala självstyren. Jag hoppas att det inte blir lokala självstyren som har religiösa eller politiska bundsförvanter i angränsande länder. Det är precis det som händer i dag i Libanon och försvårar situationen där. Hizbullah är beväpnade. De är starkare än militären i Libanon och blir därmed en maktfaktor. I och med det blir de ett hot mot andra grupper och mot grannländer.

Målet måste vara en enhetlig nation som är byggd på demokratiska regler och värderingar, så att vi har ett Syrien för alla och så att alla människor är jämlika inför lagen, med yttrandefrihet, åsiktsfrihet, religionsfrihet och trosfrihet. Vi ska inte sträva efter att ha en nation med sekteristiska, religiösa eller etniska lokala självstyren. I Syrien är människorna beblandade, så det kommer inte att bli någon fred, frihet eller

demokratisk utveckling på det sättet. Jag ville bara göra ett medskick om detta.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Tack för medskicket!

För tids vinning önskar jag att vi försöker att hålla oss till rådsslutsatserna och diskussionerna om dem. Jag menar inte alls att det som Robert Halef sa var oviktigt, men låt oss försöka att fokusera på det som rådet ska behandla.

Anf. 37 AMINEH KAKABAVEH (V):

Var det under Övriga frågor som Syrien skulle diskuteras? Precis som Fredrik Malm och Robert Halef var inne på är skrivningarna svaga när det gäller Turkiet, men det hela är redan beslutat. Vi har kommit överens. Framöver ska vi se till att diskutera Turkiets roll i Syrien, som vi i Vänsterpartiet har gjort i interpellationer till utrikesministern.

Hela situationen i Syrien är såklart giftig. Det finns så många olika makter som vill dela landet, och det har blivit ett maktspel mellan USA och Ryssland. Vem står på vilken sida? Detta sker på bekostnad av civila. Det sker på bekostnad av det syriska folket.

Självklart spelar Sverige en viktig roll i säkerhetsrådet. Det är inte militära insatser som saknas. Situationen är fruktansvärd, med det lidande som den medför.

Man borde se till att en oberoende kommission utreder detta. Om kemiska vapen har använts av regimen måste ansvar helt enkelt utkrävas. Det är faktiskt så att vi har en internationell domstol. Länder som begår brott kan ställas inför rätta. Dessa brott har orsakat sju års lidande, för att inte prata om allt annat.

Det är bra att vi i Sverige driver denna fråga och erbjuder alternativ när andra kommer med militära lösningar.

Det andra är Turkiet. Det är bekymmersamt att omvärlden inte ser på Turkiet som ett ockupationsland och ett ockupations-militär-islamistiskt land, som helt enkelt gör etniska rensningar.

Det är faktiskt viktigt, ordförande, för det är väldigt vaga beskrivningar. Därför måste vi här poängtera att Sveriges ställningstagande mot Turkiet måste vara mycket tydligt, precis som mot Ryssland.

Anf. 38 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr ordförande! Jag vill börja med att instämma i det Amineh Kakabaveh sa. Jag hoppas att utrikesministern tar med sig detta med att tydligt kritisera Turkiet och de brott som man konsekvent begår i Syrien.

Jag tänkte också poängtera eller tydliggöra det jag sa tidigare. Det handlar alltså främst om punkt 12, där man ger stöd till den så kallade interimregeringen, som bildades bara några veckor före invasionen i Afrin. Genom att stödja den stöder man alltså invasionen i Afrin.

Anf. 39 FREDRIK MALM (L):

Ordförande! Afrin nämns i punkt 4. Detta har väl gått genom Kusp, och det behandlar inte vi här – de ”instruxerna” och annat. Det är väl UD

eller Statsrådsberedningen som gör det, eller hur processen nu är. Men vår övergripande uppfattning, som väl blir ett medskick, är att vi önskar en betydligt starkare text och fördömanden vad gäller Turkiet. Det framgick av mitt tidigare inlägg.

Anf. 40 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Jag har hört vad ni har sagt, och jag tar med mig det. Det här är överenskommet. Om det ska öppnas beror det på att det blir en militär intervention av något slag i Syrien. Då får vi återkomma också till er om hur man ska behandla det. Resten är ju, så att säga, det man kan framföra på mötet, och man kan se till att man får fram de här synpunkterna. Jag noterar detta och tar det med mig – absolut.

Anf. 41 AMINEH KAKABAVEH (V):

Jo, det var faktiskt också ett medskick från Vänsterpartiet. Det handlar helt enkelt om att vi måste vara tydliga mot Turkiet. Det är en part i Syrien och allt det här. Det är viktigt.

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt. Jag uppfattar det som en avvikande mening från Sverigedemokraterna och medskick från övriga. Jag konstaterar också att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då var det den övriga frågan – snabbt – om utvidgningspaketet.

Anf. 43 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Vid allmänna rådet den 17 april finns det en any other business-punkt om att kommissionen väntas presentera 2018 års utvidgningspaket, som publiceras samma dag.

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen och önskar utrikesministern och medarbetarna en fortsatt trevlig dag.

§ 2 Jordbruk och fiske
Statsrådet Sven-Erik Bucht
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 19 mars 2018
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 16 april 2018

Anf. 45 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar landsbygdsminister Sven-Erik Bucht till dagens EU-nämndssammanträde.

Först har vi återrapporten från mötet i rådet den 19 mars 2018. Vi har som vanligt fått en skriftlig återrapport. Finns det något som statsrådet önskar tillägga?

Anf. 46 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Jag har ingenting att tillägga.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för återrapporten.

Vi går vidare till information och samråd inför mötet i rådet den 16 april.

Först gäller det dagordningspunkt 4, Förordning om en flerårig plan för fiskbestånd i de västliga vattnen.

Anf. 48 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr ordförande! Kommissionen kommer vid rådsmötet att presentera förslag till en flerårig plan för bestånd av bottenlevande arter i västliga vatten, och rådet kommer att ha ett första meningsutbyte.

Fleråriga planer är viktiga verktyg för att genomföra den gemensamma fiskeripolitiken och särskilt för att nå beståndsnivåer över det som ger maximal hållbar avkastning. Förslaget som ska presenteras bygger på samma ansats som den plan som har införts i Östersjön och den plan som kommer att införas i Nordsjön. Det innebär att planen omfattar de huvudsakliga bottenlevande bestånd som fiskas i området enligt en flerartsansats. Målnivåer i form av intervall för fiskdödligheten ska baseras på vetenskaplig rådgivning från Ices.

Regeringen välkomnar att kommissionen har samma ansats som för övriga flerårsplaner.

Svenska fiskefartyg omfattas inte av planen. Kommissionen föreslår dock även en ändring av den gällande Östersjöplanen. Förslaget är att byta ut de numeriska värden som nu finns i planen mot motsvarande vetenskapliga begrepp. På så sätt är planen hela tiden i linje med de mest uppdaterade vetenskapliga rönen från Ices.

Regeringen anser att det är viktigt att kunna ta hänsyn till om den vetenskapliga rådgivningen ändras. Mot denna bakgrund välkomnar regeringen kommissionens initiativ till att uppdatera Östersjöplanen i och med detta förslag.

Anf. 49 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Tack, statsrådet, för föredragningen! Från moderat sida vill vi bara skicka med att vi ser positivt på att de här kriterierna uppdateras. Moderaterna är ett av de sex partier, egentligen, som står bakom Ices och vill skicka med vikten av den vetenskapliga bedömningen när vi förhandlar i ministerrådet.

Det är väl tydligt när vi tittar på vissa arter i vårt nära vatten att rådgivningen inte alltid är fullödig och helt perfekt, men den är åtminstone det bästa vi har. Allra mest viktigt kan detta vara för beståndet av torsk i Östersjön.

Sedan fortsätter vi att ha problem med att få gehör för vår linje i ministerrådet, men det är en annan utmaning, så att säga.

Anf. 50 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, för redovisningen! Jag har en fråga. Den rör den vetenskapliga rådgivningen. Tidigare har det varit brist på rådgivning vad gäller ett antal arter, men man har också ifrågasatt den rådgivning som finns och dess tillförlitlighet. Har det förbättrats, så att vi nu har råd vad gäller fler arter? Och har, så att säga, statistiken och tillförlitligheten förbättrats i fråga om de arter där vi tidigare hade rådgivning men där det var alltför få mätresultat och liknande?

Anf. 51 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr ordförande! Jag noterar medskicket från Jesper Skalberg.

Sedan gäller det brist på rådgivning. Det har under en lång tid varit svårt att få rådgivning när det gäller det östra torskbeståndet. Där har det varit stora brister. Man har från vetenskapen till och med sagt att man inte själv har koll på detta. Men jag kan inte detaljer i övrigt, så jag skulle kanske vilja att kanslirådet Björn Åsgård utvecklar detta när det gäller rådgivningen och om det finns övriga brister.

Anf. 52 Kanslirådet BJÖRN ÅSGÅRD:

I princip är det väl som statsrådet säger, det vill säga att det finns vissa bestånd där vetenskapen fortfarande har svårigheter att producera de referenspunkter som man utgår från när man ska sätta kvoterna. Det östliga torskbeståndet är det som påverkar oss mest i vårt närområde. Men med det sagt kan man också säga att det sker en ständig förbättring av vetenskaplig rådgivning. Man blir också bättre från Ices sida på att uppskatta dödligheten hos de arter där man tidigare har varit osäker. Jag skulle säga att det sker en ständig förbättring här.

Anf. 53 ORDFÖRANDE:

Vi tackar för informationen. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till jordbruk och dagordningspunkt 4, Direktiv om otillbörliga affärsmetoder i livsmedelskedjan.

Anf. 54 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr ordförande! Kommissionens förslag till direktiv om otillbörliga affärsmetoder i livsmedelskedjan presenterades i går, den 12 april. Rådet kommer att ha ett första meningsutbyte om direktivet.

Syftet med direktivet är att stärka de svagare aktörerna i livsmedelskedjan. Enligt kommissionen handlar otillbörliga affärsmetoder om oskäligena förflyttningar av egna affärsrisker och kostnader till den svagare parten i ett affärsförhållande. I livsmedelskedjan anses ofta leverantörerna vara den svagare parten, särskilt när det gäller affärsförhållanden där små och medelstora bolag säljer till stora bolag.

På vissa håll inom EU är detta ett växande problem, och frågan har diskuterats i många år. Regeringen har tidigare framfört att vi inte ser behov av ytterligare lagstiftning på området och att eventuella problem med otillbörliga affärsmetoder i livsmedelskedjan bör lösas inom livsmedelskedjan genom frivilliga självregleringar. Men det finns indikationer på att de frivilliga initiativen inte är tillräckliga för att man ska komma till rätta med problemen.

Regeringen ser positivt på förslaget, som stärker konkurrenskraften för aktörerna i livsmedelskedjan och som bidrar till att produktionsmålen i livsmedelsstrategin uppnås. Samtidigt vill regeringen värna om att det ska vara lätt för företag att göra affärer och att den byråkratiska bördan ska förbli låg. Regeringen behöver nu analysera om de åtgärder som föreslås är proportionerliga och ändamålsenliga innan vi tar ställning till direktivet.

Anf. 55 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr ordförande! Jag vill verkligen understryka det som ministern säger angående vem som behöver skyddas i livsmedelskedjan. Det är tydligt att det är leverantörerna som har den största utmaningen. Vi ser hur stora kedjor, så att säga, spelar ut dem mot varandra. Till slut finns det bara ett märke på hyllan, och det är matbutikens eget. Därför är det som regeringen skriver och det som ministern säger viktigt, nämligen att utgångspunkten måste vara att skydda leverantörerna. Vi kan inte gå med på några förslag som på något sätt försvårar för svenska lantbrukare att ingå avtal. Det vore helt fel väg.

Det finns däremot en grej som jag reagerar på i denna ståndpunkt. Den är av semantisk karaktär. På tredje raden nedifrån har regeringen skrivit att ”regeringen bör verka”. Det blir lite olyckligt formulerat. Regeringen ska ju uttrycka sig så som regeringen tycker. Det här blir lite som att regeringen har formulerat ett tillkännagivande som de vill att riksdagen ska lämna till dem. Det rimliga är väl att regeringen *kommer att* verka konstruktivt snarare än att regeringen uppmanar sig själv att man bör göra det?

Anf. 56 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Tack för redovisningen! Även jag måste konstatera att det här kom för bara något dygn sedan, så det är inte lätt att analysera det. Men det jag vill skicka med är att man i analysen ska göra benchmarking gentemot det krav på regelförenklingar som finns från i stort sett alla aktörer. Det är ju lätt att sådana här förordningar och direktiv också leder till en ökad byråkrati och därmed en ökad börda. I det här fallet är det huvudleverantören bonden som kommer att drabbas om det blir kompletterande lagstiftning eller en annorlunda lagstiftning gentemot

annan handelsverksamhet och så vidare. Därför vill jag gärna skicka med att man ska ta detta i beaktande när analysen görs. Jag vet dessutom att detta är ett krav från i stort sett alla medlemsstater i Europeiska unionen.

Anf. 57 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Jag tar till mig de medskick som Jesper Skalberg och Eskil Erlandsson har lämnat när det gäller både sakfrågorna och det språkliga.

Anf. 58 ORDFÖRANDEN:

Statsrådet nämnde att detta var en första diskussion. Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Livsmedelsförluster och livsmedelsslöseri.

Anf. 59 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr ordförande! Att minska matsvinnet nationellt, i EU och globalt är angeläget och en prioriterad fråga för regeringen. I och med mål 12.3 i Agenda 2030 om att halvera det globala matsvinnet per person i butik och konsumentled och minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan och även förlusterna efter skörd har vi ett gemensamt mål att arbeta mot.

För att styra diskussionen vid rådsmötet har ordförandeskapet bitt medlemsländerna svara på två frågor. Det handlar om att värdera de framsteg som har skett nationellt och på EU-nivå i relation till rådsslutsatserna och huruvida medlemsstaterna bedömer att takten i matsvinnarbetet är tillräcklig för att nå de mål man har satt upp för minskningen av matsvinn.

Det är bra att ordförandeskapet har tagit initiativ till denna diskussion om att följa upp rådsslutsatserna om matsvinn från juni 2016. Det ger en bra överblick över hur arbetet för att minska matsvinnet bedrivs i olika medlemsländer och på EU-nivå.

Den sammanställning som ordförandeskapet har gjort visar att de flesta medlemsländer fäster stor vikt vid frågan och arbetar, förvisso i olika hög grad, med att minska matsvinnet nationellt.

Sammanställningen visar också att sedan rådsslutsatserna antogs har kommissionen tillsammans med medlemsländerna och aktörerna i branschen verkligen satt fart på det gemensamma arbetet genom framför allt EU:s plattform för förluster och matsvinn och dess undergrupper.

För att kunna se om de åtgärder som redovisas i sammanställningen har gett resultat både nationellt och på EU-nivå anser regeringen att det är viktigt med uppföljning och utvärdering. För det behövs jämförbara matavfallssiffror över tid, vilket inte finns i EU i dagsläget.

Jag välkomnar därför att man nu har kommit överens om det reviderade avfallsdirektivet, som ger kommissionen förutsättningar att anta en gemensam mätmetod för matavfall och ett gemensamt rapporteringssystem för nationell matavfallsstatistik till kommissionen.

Det är först när det finns jämförbara siffror som visar om de åtgärder som hittills har genomförts har gett resultat eller ej som det går att utvärdera arbetet.

Anf. 60 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen, och jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi har ett antal övriga frågor. Önskar statsrådet tillägga något där?

Anf. 61 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Jag har inget i de övriga frågor som finns, men jag har fått en not om en extra övrig fråga som Danmark har tagit upp och som berör bland annat utrotning av afrikansk svinpest. Danmark pekar på vikten av gemensamma insatser för att utrota denna pest i EU. Man anser också att den framtida jordbrukspolitiken ska prioritera åtgärder för djurhälsa och växtskydd.

Vi delar givetvis Danmarks syn att dessa åtgärder är angelägna. Växt- och djursjukdomar är gränsöverskridande problem som måste hanteras på EU-nivå inom ramen för de totalt sett väsentligt lägre utgifterna i den framtida jordbrukspolitiken, och vi ser behov av relativt mer resurser för dessa åtgärder.

Anf. 62 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och för statsrådets medverkan vid dagens EU-nämnd och önskar trevlig dag och trevlig helg när den väl kommer.

§ 3 Allmänna frågor
Statssekreterare Oscar Stenström
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor den 20 mars 2018
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 17 april 2018

Anf. 63 ORDFÖRANDE:

Vi hälsar statssekreterare Oscar Stenström med medarbetare välkomna till dagens EU-nämndssammanträde. Vad gäller återrapporten finns inget att tillägga och inga frågor, så vi går till dagordningspunkt 3, Reform av vallagen.

Anf. 64 Statssekreterare OSCAR STENSTRÖM:

Herr ordförande! Jag tror att det finns intresse kring denna punkt eftersom ni är valda och vill bli återvalda. Men nu talar vi om en annan församling.

Vid rådsmötet ska reformen av EU:s så kallade valrättsakt behandlas. Rådet föreslås nu godkänna det kompromissförslag om reformen av valrättsakt som ordförandeskapet har presenterat i Coreper. Ni som har läst det dokument med en annorlunda layout som har cirkulerats i Coreper ska veta att den texten är densamma som den som cirkulerades i morse; den är bara ompaketerad till själva rådsmötet.

Europaparlamentet presenterade redan i november 2015 en resolution med förslag till vissa ändringar i valrättsakten, det vill säga den rättsakt som innehåller grundläggande bestämmelser för val till Europaparlamentet, alltså nästa val 2019.

Regeringens utgångspunkt vid förhandlingarna har varit att Sverige bör verka för att förfarandet vid val till Europaparlamentet även i fortsättningen så långt som möjligt ska regleras nationellt. Det viktigaste skälet för detta är att väljarna ska kunna känna igen sig när de går till val. På det sättet kan den demokratiska legitimiteten bättre upprätthållas.

Vi har i förhandlingarna genomgående varit tydliga med våra invändningar mot förslaget, som kan påverka våra egna svenska grundlagar och de grundläggande principerna för valförfarandet. I syfte att nå en godtagbar kompromiss i förhandlingarna har vi samtidigt visat flexibilitet i frågor om förslag som inte påverkar våra grundlagar eller de principer som valsystemet bygger på.

Europaparlamentets resolution innehåller flera förslag som vi har bedömt skulle komma i direkt konflikt med våra grundlagar och våra grundläggande principer för valsystemet. Till exempel finns förslag om strikt publiceringsförbud av prognoser som grundar sig på vallokalsundersökningar och förslag om att reglera politiska partiers nomineringsförfarande.

Vi har under förhandlingarna i rådet arbetat aktivt för att förslag av just dessa slag skulle justeras eller helt utgå. Glädjande nog har vi haft stora framgångar med våra krav i förhandlingarna. Bestämmelser som vi har bedömt vara grundlagsstridiga har utgått eller skrivits om på ett sådant sätt att de inte längre kan innebära några problem.

Som många andra medlemsstater har vi genomgående motsatt oss förslag som kan leda till att maktfördelningen rubbas mellan EU:s institutio-

ner och medlemsstaterna. Detta gäller till exempel förslaget om att rådet skulle besluta om en gemensam valkrets där listor skulle toppas av personer där varje europeiskt parti skulle välja sina huvudkandidater. Det är det gamla Spitzenkandidat-förslaget, och det hörs på ordet vilket land det kommer från. Detta förslag finns inte längre med i det kompromissförslag som ordförandeskapet har presenterat för GAC.

Det förslag som ordförandeskapet har presenterat tillgodoser de krav som jag har beskrivit. Den enda utestående fråga som finns kvar att diskutera vid rådsmötet och där alla medlemsstater inte är överens är förslaget om att införa en obligatorisk tröskel, en gräns, och den skulle ligga mellan 2 och 5 procent för ett parti som skulle kunna tilldelas ett mandat i en medlemsstat som har fler än 35 mandat. Sverige har 20.

Endast fem medlemsstater har över 35 mandat, i alla fall av dem som kommer att kvarstå i en Europeiska unionen vid tidpunkten för valet. Det är Tyskland, Frankrike, Italien, Spanien och Polen. I praktiken är det bara två av dessa medlemsstater, Tyskland och Spanien, som direkt berörs av bestämmelsen.

Utifrån dessa utgångspunkter anser regeringen att det kompromissförslag som ordförandeskapet har lämnat är godtagbart och därför kan stödjas.

Om rådet med enhällighet antar det kompromissförslag som ordförandeskapet har lämnat är nästa steg att Europaparlamentet ska godkänna rådets beslut. Beslutet ska därefter godkännas i respektive medlemsstat i enlighet med de respektive konstitutionella bestämmelserna. Det gäller givetvis också Sverige.

Anf. 65 KARIN ENSTRÖM (M):

Ordförande! Detta har varit en resa, och det är ingen hemlighet att vi är många i Sveriges riksdag som har tyckt att det inte är ett särskilt bra förslag. Men efter mycket arbete och en hel del kompromissande anser vi att det är godtagbart.

Det går alltså att påverka idéer som från början står i motsättning till våra grundlagar, våra traditioner och hur vi ser på förhållandet. Nu ändrar det inte heller maktfördelningen.

Vi stöder därför också detta.

Anf. 66 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Sverigedemokraterna har varit kritiska till detta från början. Det är positivt att man lyckas åstadkomma en kompromiss som i alla fall inte drabbar Sverige. Vi tycker dock fortfarande att frågan är av så pass stor principiell vikt att vi anser att man bör säga nej även till förslaget om en tröskel. Vi anmäler därför avvikande mening.

Anf. 67 Statssekreterare OSCAR STENSTRÖM:

Jag noterar detta och tillägger att det inte ska påverka Sverige eftersom vi har 20 mandat och är föremål för en matematisk spärr på en tjugondel för att komma in. Den svenska spärren på 4 procent gäller även i Europaparlamentet.

Anf. 68 ORDFÖRANDEN:

Sammanfattningsvis finner jag att det finns majoritet för regeringens ståndpunkt och en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Rättsstatens principer i Polen.

Anf. 69 Statssekreterare OSCAR STENSTRÖM:

Herr ordförande! Kommissionen avser vid mötet i allmänna rådet den 17 april ge en lägesrapport om utvecklingen för rättsstatens principer i Polen. Kommissionen för en pågående dialog med den polska regeringen enligt det framlagda motiverade förslaget om att aktivera artikel 7.1 i EU-fördraget. Detta beslut togs den 20 december förra året.

Sedan det förra mötet i allmänna rådet den 20 mars vet vi att den polska regeringen har delgivit kommissionen sitt formella svar på det motiverade förslaget. Dialogen mellan den polska regeringen och kommissionen har fortsatt. Det polska regeringspartiet Lag och rättvisa har vidare tillkännagivit ett par lagförslag som syftar till att hörsamma kommissionens rekommendationer.

Från regeringens sida välkomnar vi att kommissionen håller medlemsländerna uppdaterade i denna för oss mycket viktiga fråga. Vid mötet i allmänna rådet avser Sverige att framföra följande:

1. Vi välkomnar att dialogen mellan kommissionen och den polska regeringen har intensifierats.
2. Vi har noterat och välkomnar att den polska regeringen börjar lägga fram konkreta förslag och hörsamma kommissionens rekommendationer.
3. Det är viktigt att dialogen mellan kommissionen och Polen leder till konkreta resultat.
4. Vi vill att detta ska ske skyndsamt.

Kommissionens analys och utvärdering av den polska regeringens samlade svar inklusive de lagförslag som nu har lagts fram liksom dessa kommande rekommendationer för den fortsatta processen kommer att bli viktiga för regeringens övervägande och slutgiltiga ställningstaganden.

Kommissionen har meddelat att man är beredd att ompröva sitt motiverade förslag om de polska myndigheterna skulle hörsamma kommissionens rekommendationer. En omprövning ska i sådana fall ske i nära samråd med Europaparlamentet och rådet.

EU:s värden utgör grunden för ett fungerande samarbete inom unionen och för det ömsesidiga förtroendet för varandras rättssystem, och det är avgörande för unionens möjligheter att utvecklas både ekonomiskt och socialt. Medlemsstaternas efterlevnad av de grundläggande värdena är också en förutsättning för att EU ska kunna agera med trovärdighet för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i andra delar av världen. Man måste göra sin hemläxa först; det är väl känt.

Regeringen anser att utvecklingen i Polen fortsätter att vara mycket oroande. Regeringen stöder kommissionens hantering av utvecklingen i Polen och har så här långt haft förtroende för kommissionens bedömningar. Vi menar att det måste få konsekvenser när en medlemsstat brister i respekt för rättsstatens principer.

Ni känner till att regeringen inför förhandlingarna om nästa långtidsbudget bland annat driver frågan om konditionalitet på såväl migrations- sidan som rule of law-sidan.

Regeringen tittar också tillsammans med andra medlemsstater på om rådets dialog om rättsstatens principer kan stärkas.

Vi har i närtid träffat företrädare för den polska regeringen. De var på besök i veckan med sin vice justitieminister. Jag hade själv möjlighet att ta emot honom och ta del av det arbete som sker. Jag kan konstatera att de lägger fram förslag till sin sejm och avser att anta det denna vecka. Det har inte rapporterats om de har gått i mål eller om det sker i dag. Det går alltså delvis åt rätt håll, men mitt budskap till dem var att de har en bra bit kvar.

Vi får se vad kommissionen väljer att rapportera till oss den 17 april.

Anf. 70 ORDFÖRANDEN:

Detta står som information, men jag tolkar det som att det är bra att vi tar det som en diskussionspunkt och hanterar den så.

Anf. 71 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr ordförande! Tack, statssekreteraren, för redovisningen!

I det skriftliga materialet anför regeringen att den inför förhandlingen om nästa långtidsbudget bland annat driver frågan om konditionalitet. Regeringen tittar också, tillsammans med andra medlemsstater, på hur rådets dialog om rättsstatens principer kan stärkas.

Vilka är så att säga på vår sida när det gäller att värna rättsstatens principer och när det gäller att diskutera pengar om man inte följer det som vi har varit, och förhoppningsvis fortfarande är, överens om?

Anf. 72 MARTIN KINNUNEN (SD):

Jag vill enbart upprepa det vi har sagt tidigare om detta. Vi står fast vid den avvikande mening vi har lämnat tidigare om att vi anser att detta är nationella angelägenheter – Sverige ska inte lägga sig i polsk inrikespolitik. Vi tycker inte att vi bör recensera polsk inrikespolitik på detta sätt. Vi finner den nuvarande processen politiserad och kritiken överdriven.

Anf. 73 Statssekreterare OSCAR STENSTRÖM:

Jag börjar med ledamot Erlandssons fråga om vilka som står på vår sida. I den likasinnade kretsen när det gäller rule of law, om vi tar den först, är det >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<och vi själva. Då kan man snabbt räkna ut att det inte utgör några 22 medlemsländer, vilket sedan behövs om det skulle gå till omröstning enligt 7.1 EUF. Men det är ändå en stor grupp länder, och det finns en tydlig majoritet.

Bland de andra länderna, som jag inte räknade upp här, finns det en glidande skala. Bland de >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<ser vi en glidande skala >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<när det gäller stödet för vår ståndpunkt, eller stödet för Polen om man väljer att ta det från den sidan. Men mycket beror på hur man nu kommer att tolka detta och vad Polen de

facto gör. Alla är ju överens om att den här processen är viktig, och sedan får vi se vad Polen väljer att implementera.

De har ju också sagt, jag tror även formellt men i alla fall informellt, till regeringen att >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

När det gäller pengadelen och konditionalitet är det mycket svårare att exakt veta var de andra står. Alla vet att vi är bland de största nettobidragsgivarna till EU:s budget. Blir det en ökning skulle vi få den procentuellt största ökningen. Där är våra närmaste vänner>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<. Men gruppen är inte så mycket större om man tittar på hur den procentuella förändringen av en eventuell ökning av den svenska medlemskapsavgiften skulle se ut.

En bidragande orsak till att det ser ut så är att Sverige har haft en stark utveckling de senaste åren, så vår bni-komponent slår igenom. Det är ju rimligt. Det är tanken bakom systemet. Ett växande Sverige får också en ökande avgift till EU:s budget.

Jag noterar Sverigedemokraternas och ledamot Kinnunens ställning. Jag har rapporterat tydligt till den polska regeringen att >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 74 ORDFÖRANDE:

Vi tackar för informationen och samrådet. Jag konstaterar att det finns majoritet för regeringens här redovisade inriktning och en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Punkten Övrigt, Utvidgningspaketet, hanterades när vi hade utrikesminister Wallström här, så om det inte är något som statssekreteraren önskar tillägga tackar vi Stenström för hans medverkan och önskar honom och hans medarbetare ett trevligt veckoslut.

Innehållsförteckning

§ 1 Utrikes frågor

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDE	1
Anf. 2 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDE	1
Anf. 4 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	1
Anf. 5 KARIN ENSTRÖM (M)	2
Anf. 6 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	3
Anf. 7 ORDFÖRANDE	3
Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	3
Anf. 9 PYRY NIEMI (S)	4
Anf. 10 MARGARETA CEDERFELT (M)	4
Anf. 11 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	4
Anf. 12 FREDRIK MALM (L)	5
Anf. 13 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	5
Anf. 14 ORDFÖRANDE	6
Anf. 15 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	6
Anf. 16 KARIN ENSTRÖM (M)	7
Anf. 17 AMINEH KAKABAVEH (V)	7
Anf. 18 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	8
Anf. 19 ESKIL ERLANDSSON (C)	8
Anf. 20 ROBERT HALEF (KD)	8
Anf. 21 AMINEH KAKABAVEH (V)	9
Anf. 22 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	10
Anf. 23 ORDFÖRANDE	10
Anf. 24 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	10
Anf. 25 ORDFÖRANDE	11
Anf. 26 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	11
Anf. 27 ORDFÖRANDE	11
Anf. 28 KARIN ENSTRÖM (M)	12
Anf. 29 MARKUS WIECHEL (SD)	12
Anf. 30 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	12
Anf. 31 FREDRIK MALM (L)	13
Anf. 32 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	13
Anf. 33 ORDFÖRANDE	13
Anf. 34 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	13
Anf. 35 ROBERT HALEF (KD)	13
Anf. 36 ORDFÖRANDE	14
Anf. 37 AMINEH KAKABAVEH (V)	14
Anf. 38 MARKUS WIECHEL (SD)	14
Anf. 39 FREDRIK MALM (L)	14
Anf. 40 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	15
Anf. 41 AMINEH KAKABAVEH (V)	15
Anf. 42 ORDFÖRANDE	15
Anf. 43 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	15
Anf. 44 ORDFÖRANDE	15

§ 2 Jordbruk och fiske

.....	16
-------	-----------

Anf. 45	ORDFÖRANDEN	16
Anf. 46	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	16
Anf. 47	ORDFÖRANDEN	16
Anf. 48	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	16
Anf. 49	JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	17
Anf. 50	ESKIL ERLANDSSON (C)	17
Anf. 51	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	17
Anf. 52	Kanslirådet BJÖRN ÅSGÅRD	17
Anf. 53	ORDFÖRANDEN	17
Anf. 54	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	18
Anf. 55	JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	18
Anf. 56	ESKIL ERLANDSSON (C)	18
Anf. 57	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	19
Anf. 58	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 59	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	19
Anf. 60	ORDFÖRANDEN	20
Anf. 61	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	20
Anf. 62	ORDFÖRANDEN	20

§ 3 Allmänna frågor

.....		21
Anf. 63	ORDFÖRANDEN	21
Anf. 64	Statssekreterare OSCAR STENSTRÖM	21
Anf. 65	KARIN ENSTRÖM (M)	22
Anf. 66	MARTIN KINNUNEN (SD)	22
Anf. 67	Statssekreterare OSCAR STENSTRÖM	22
Anf. 68	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 69	Statssekreterare OSCAR STENSTRÖM	23
Anf. 70	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 71	ESKIL ERLANDSSON (C)	24
Anf. 72	MARTIN KINNUNEN (SD)	24
Anf. 73	Statssekreterare OSCAR STENSTRÖM	24
Anf. 74	ORDFÖRANDEN	25